

Kristihteisö

Juunus 2023



SISÄLLYS

Kansi	Sivu 1
Kuva: Kesän tuoja - haarapääsky, Paula Id	
Kesän tuli	Sivu 3
Kuva: Aurinkokello, Paula Id	Sivu 4
”Varjossani minua kannetaan”	Sivu 5
Kristiyhteisö 100 vuotta - Emil Bock	Sivu 6
Taide elää Kristiyhteisössä	Sivu 9
Kristinusko jalkautuu	Sivu 12
Konfirmaatio Helsingin uudessa kirkossa	Sivu 18
Leipä ja lohtu -leirillä	Sivu 19
Luostarimatkalaisia Saksasta Päivölässä	Sivu 23
Retkellä Porvoossa	Sivu 25
Reikä	Sivu 27
Kysymykseesi terapiasta	Sivu 28
Levi Sundman 1949 - 2023	Sivu 29
Kutsu Suomen Kristiyhteisön vuosikokoukseen	Sivu 30
Osoitetiedot	Sivu 31

KESÄN TULI

Martti Hyry, Tampere

On monia näkökulmia – niin monta kuin on kulkijaakin – ymmärtää kristillistä vuodenvieroa. Tässä yksi:

Helluntaista alkaa hengen aika: Hellunta, Juhannus, Mikael ovat aikaa, jolloin kolminaisuudessa väräilee Pyhän Hengen aika - niin kuin Adventti, Joulu ja Loppiainen ovat Isäjumalan aikaa ja Passio, Pääsiäinen ja Taivaaseenastuminen Poikajumalan aikaa.



Helluntain hengenlähetystä opetuslapsille kuvaavat tulenliekit heidän päidensä yllä. Tuli tuo lämpöä, sytyttää palamaan. Minuuden laadussa on lämpöä, joka haluaa herättää ja valaista meidät. Henki, hengen painovoima vapauttaa meidät materian painolastista.

Minuudellamme saamme tietoa, mutta myös tiedostamista, jossa rakkaudellinen viisaus haluaa koskettaa meitä, tulla meidän osaksemme. Henki kehottaa meitä uudistumaan, kehittymään ja katsomaan asioita myös toisen näkökulmasta. Juhannuksena Markuksen evankeliumissa puhutaan siitä, kuinka meidän tulee valmistaa Herralle tie, tasoittaa Hänelle polut (Markus 1, 1-13).

Onko armon kokemus myös rakkauden kosketusta meihin? Armon läsnäolo ja mahdollisuus kaiken näkyvän takana – myös vihan, kaiken pahan ja väärän takana.

Auringon tuli ei vain valaise, vaan se mahdollistaa kaiken kasvun maan päällä. Oheisessa valokuvassa aurinko säteilee vaaleanpunaisena alkukesän yöllisellä taivaalla Perämeren yllä. Yöllisellä taivaalla eivät vaikuta vain viisauden tähtivoimat, vaan myös punaiset rakkauden säteet. Juhannuksen aikarukouksessa puhutaan siitä aurinkohengestä, joka on saapunut kaiken näkyvän takana – eetterisäteissä - pelastamaan parannusta tarvitsevaa ihmistä, ihmiskylvöä. Voin pysähtyä ja kysyä: Miten minä valmistan ja tasoitan tietäni, jotta hyvän liekki voisi syttyä ja valaista? Voin tehdä osani.



”VARJOSSANI MINUA KANNETAAN”

Ylwa Breidenstein, Järna, Ruotsi

”Varjossani minua kannetaan” kirjoittaa Nobel-kirjailija Thomas Tranströmer arvoituksellisesti eräässä runossaan. Kulkeehan varjo ihmisen kanssa läpi elämän; vaikkemme useinkaan tahdo sitä tunnustaa. Varjo syntyy vain siinä, missä kuultava valo kohtaa jotain kompaktia, fyysistä ja läpätunkematonta, jonne valolta pääsy on kielletty. Siksi emme liitä varjoon mitään hyvää – eihän kukaan halua olla elämän varjopuolella. Mutta varjon hyvä, peräti luova, puoli tulee näkyviin kauniissa kesäisessä luonnossamme. Kaikki kasvava rehevyys ympärilämmen on valon ja varjon yhteispelin tulosta.

Jokainen auringon liike taivaalla välittyy meille maan ihmisille varjoina. Niin kauan kuin varjo pysyy valolle uskollisena, se ravitsee niin ihmistä kuin luontoa. Vaikeudet syntyvät silloin kun varjo menettää liikkuvuutensa ja kykynsä seurata valoa. Varjo alkaa aristaa valoa ja se kasvaa pimeydeksi. Siten tulee ymmärrettäväksi vanhaan aurinkokelloon kaiverrettu teksti: *Olen varjo - niin olet sinäkin. Minä kuljen eteenpäin - entä sinä?*

Jottei ihminen menettäisi varjonsa liikkuvuutta ja uskollisuutta valolle, Jumalan Poika astui maan päälle aineellisessa inhimillisessä hahmossa. Vakaumus Hänen siunaavasta varjostaan maan päällä antaa meille voimaa. Hän oli itse maailman valo ja liittyi silti ihmisenä olon varjopuoliin. Tästä syntyy meille kantava voima läpi synkkien aikojen. Tietoisuus siitä, että *Varjossani minua kannetaan*, niin kuin Tranströmer asian ilmaisee, voi rohkaista meitä – aurinkokellon tavoin – varjoista huolimatta, kulkemaan elämäntietämme eteenpäin. Tässä pyrkimyksessä liitymme yhä läheisemmin kantavaan valoon, saattaen todeksi juhannuksen ajan ja Johannes Kastajan sanoman:

”Hänen – maailman valon – tulee kasvaa, minun – varjon – tulee vähetä. (Joh 3:30)

Käännös Lars Karlsson

KRISTIYHTEISÖ 100 VUOTTA – EMIL BOCK

III osa: Kristiyhteisön perustamista edeltäviä kuvioita

(Edelliset osat on julkaistu lehtemme numeroissa 4/2022 ja 2/2023)

Rolf Nylund, Turku

Ensimmäinen maailmansota oli johtanut laajoissa piireissä ja varsinkin nuorten keskuudessa siihen, että kulttuurin vanhat menettelytavat oli ammennettu loppuun ja tarvittiin uudistusta mitä moninaisimmilla aloilla. Tätä pyrkimystä ja sen ilmenemismuotoja on totuttu kutsumaan *nuorisoliikkeeksi**. Rudolf Steiner auttoi ja kannusti monin tavoin tätä liikettä ja sen osa-alueita, esim. pitämällä nuorille lääkäreille kurssin 1920.

Muun muassa tämän kurssin inspiroimana kääntyi teologian opiskelija Gertrud Spörri (1894–1968) huhtikuussa 1920 Steinerin puoleen pyytäen neuvoja kristillisen liikkeen uudistamiseksi. Hänen tietämättään oli myös teologian yliopilas Johannes W. Klein ollut Steinerin puheilla samasta asiasta, kaksi kuukautta aikaisemmin. Steiner oli molemmilla kerroilla kehottanut kokoamaan isoman joukon kiinnostuneita, niin kurssi voitaisiin varmasti pitää. Asia jäi kuitenkin siihen.

Emil Bockista tulee keskeinen perustajahahmo

Huhtikuun alussa seuraavana vuonna Spörri oli siirtynyt Berliiniin jatkamaan teologian opintojaan. Hän otti yhteyttä Emil Bockiin, joka silloin oli eturivin opiskelijajohtaja kysyäkseen häneltä neuvoja. Keskustelu siirtyi myös Dornachin suuntaan ja Spörrin Steinerille tekemään kyselyyn. Bock reagoi tähän ”kuin salama olisi iskenyt ja totesi, että oli kulunut jo yli vuoden kallista aikaa. Nyt pitäisi Spörrin viivyttämättä kääntyä Stuttgartissa asuvan Kleinin puoleen ja heidän tulisi viipymättä esittää asia Steinerille”. ** Niin tapahtuikin ja Steinerille voitiin ojentaa kirjallinen pyyntö teologisen kurssin järjestämiseksi 22.5.1921, jonka heidän lisäksi olivat allekirjoittaneet myös teologian opiskelijat Gottfried Husemann, Martin Bochart ja Ludwig Köhler sekä Emil Bock. Tämä aloite johti sitten siihen, että 18 nuorta teologia saattoivat osallistua Stuttgartissa 12.-16.6.1921 Steinerin pitämälle ensimmäiselle teologian kurssille.

Näinä päivinä Bock alkoi esittää liikkeen kannalta yhä keskeisempää roolia. Hän teki Steinerille useampia, uusia näköaloja avaavia kysymyksiä. Steiner piti aluksi enemmän yleisluontoisia esitelmiä, mutta viimeisenä päivänä osallistujien tuli myös tuoda esille omia, heistä itsestään syntyneitä tahdon- ja tulevaisuuden viikkoita, joihin hän sitten voisi välittömästi tarttua. Tämä ei suinkaan ollut helppoa. Jakauduttiin viiteen pienryhmään eri luokkahuoneisiin. Bock kulki sitten luokasta toiseen innoittaen ja koordinoiden eri mielipiteitä ja pyrkimyksiä. Näin hänelle lankesi tietynlaisen vastuuhenkilön rooli, minkä hän saattoi hyväksyä asian tärkeyden, ei oman kunniansa vuoksi. Lisäksi kävi ilmi, että tämä kristillinen uudistusliike tarvitsi Stuttgartissa eräänlaisen keskuksen ja Bock ryhtyi tarmokkaasti toteuttamaan tätä hanketta. Näin tuli myös iäkkäämpiä asiasta kiinnostuneita henkilöitä mukaan, mm. hänen ystävänsä Friedrich Rittelmeyer (1871–1938) ja tämän kollega Christian Geyer (1862–1929).

Emil Bock, Christian Geyer ja Friedrich Rittelmeyer löytävät toisensa

Steiner oli tällä kesäkuun ensimmäisellä kurssilla ehdottanut suuremman syyskurssin pitämistä. Nyt alkoi kurssilaisille vilkas aika värvätä kiinnostuneita nuoria teologeja ja vähitellen myös vanhempia, jotta osallistujamäärä saataisiin kymmenkertaiseksi. Toivottiin, että tämä syyskurssi voitaisiin pitää Sveitsin Dornachissa, mikä oli myös Steinerin aikomuksena, vaikkakin Saksan siihen aikaan laukkaava inflaatio asetti osallistumiselle melkoisia haasteita. Uuden reformaation idean edetessä tiivistyi yhteistyö Geyerin, Rittelmeyerin ja Bockin välillä eräänlaiseksi troikaksi. Tämä koki valitettavasti ankaran iskun, kun Rittelmeyer loukkaantui vakavasti vuorivaelluksellaan Sveitsin Alpeilla alkuvuonna 1921, eikä hän siten voinut osallistua asioiden hoitoon noin kahdeksan kuukauden aikana, eikä myöskään kahteen ensimmäiseen teologiseen kurssiin. Bock piti häntä kuitenkin jatkuvasti ajan tasalla, eikä tehnyt mitään suuria päätöksiä ilman hänen suostumustaan.

Dornachin syyskurssi 26.9. –10.10.1921 keräsi huomattavasti suuremman osallistujamäärän. Se pidettiin 1. Goetheanumin valkoisessa salissa, eteläsiiven ylimässä vinttikerroksessa. Bock haki aina Steinerin ”Schreinereista” (verstaalta) keskustelujia ja luentoja varten. Kuulijakunta oli suhteellisen kirjava joukko eri mielipiteitä omaavia vanhempia protestantteja ja antroposofeja ja kesti monta päivää, kun he tuulettivat mielipiteitään ja mieltymyksiään. Tämä rupesi vaivaamaan nuorten innostuneiden enemmistöä ja Bock pyysi Steinerilta, että voitaisiin keskittyä enemmän hänen esitelmiinsä.

”Olkaa kärsivällinen, meidän täytyy ensin käydä tämä kaikki läpi! ”, vastasi Steiner rauhallisena. Muutaman päivän kuluttua hän sitten ilmoittikin, nuorten helpotukseksi, että hän aikoo luennoida enemmän ja että keskusteltaisiin vähemmän. Tällöin kävi myös ilmi, ettei kaikilla osallistujilla riittänyt rohkeutta kantaa perustettavaa uskonnollista liikettä, siihen liittyvää välitöntä papillisen työn valmistelua, siihen varustautumista eikä myöskään sakramentaalisuutta.

Uusi sakramentalismi

Steinerin mielestä saarna ei sellaisenaan riittäisi rakentamaan elävää seurakuntaa ja vakava jumalanpalvelusmuoto, kultti, on sille korvaamaton. Kun häneltä kysyttiin, millainen sellainen kultti olisi, antoi hän jo silloin yksityiskohtaiset ohjeet sanamuodoista, rukouksista ja menettelytavoista, joita tänään tunnetaan yleisesti Kristiyyhteisössä. Tässä vaiheessa Christian Geyer ilmoitti, ettei hän enää voi osallistua aktiivisesti kultin toteuttamiseen ja vetäytyi vähitellen koko hankkeesta. Tämä oli Rittelmeyerille ”kohtalon kova isku”, jonka yli oli vaikea päästä, kun jo sisään ajettu kolmen yhteistyö näin hajosi. Onneksi hänen paikansa korvasi Johannes W. Klein, joka ensimmäisenä oli kääntynyt Steinerin puoleen uskonnollisen liikkeen uudistuksen asiassa.

Seuraavana vuonna kokoontui 16.8–4.9. innostunut joukko nuoria teologeja Ammerseen rannalla sijaitsevaan Breitbrunniin, jossa asuivat Christian Morgensternin leski Margareta Morgenstern ja Michael Bauer. Isäntäväki koki itsensä kuin kummeiksi perustettavassa Kristiyyhteisössä. Ja vasta nyt oppivat tulevat papit tuntemaan toinen toisensa, joista valtaosa oli nuoria, varsinkin kun Friedrich Rittelmeyer myös pääsi mukaan toivuttuaan onnettomuudesta. Paikalla oli 48 teologia, joista kolme naista. Olosuhteet olivat tosi vaatimattomat: majoitus navetassa olkien päällä, rehualtaat peitettyinä, pöytiä ja tuoleja kerätty eri puolilta. Bock kuvaa Breitbrunnin maiseman tunnelmaa seuraavasti: ”Loistavat smaragdinväriset valonsäteet lumosivat Ammerseen sinisiä aaltoja, joita lempeät vuorten rinteet ympäröivät ”. Hän vertasi Ammerseetä Palestiinan Genezaretinjärveen, minkä hän sitten myöhemmin Palestiinan matkoillaan saattoi vahvistaa.

Breitbrunnin kurssi muodosti eräänlaisen prologin ja lopullisen valmistelun Dornachissa pidettävälle Kristiyyhteisön perustamiskurssille 6.–22.9.1922. ”Tämä ei enää ollut teologiakurssi, vaan keskuutemme syntyi kristillinen kultti ja sakramentit siinä muodossa, joka vastaa nykyaikaamme tietoisuussielun aika-

kautena. Rudolf Steiner oli meidän keskellämme ja saattoi noutaa taivaasta alas meille sen, mitä Kristukseen liittyneet ja häntä palvelevat henkiset voimat olivat ajatelleet siunauksena lahjoittaa tulevalle ihmiskunnalle.”

Tästä tapahtumasta kertoi Rudolf Steiner myöhemmin muistelmissaan, että ”mitä hän syyskuussa 1922 oli kokenut, kuului hänen elämänsä juhlahetkiin”.

Tässä lyhyesti esitettynä Kristiyhteisön perustamistapahtumia siten, kuin Emil Bock on niistä kertonut.

*Kursivoinnit ovat kirjoittajan lisäämät

**Lainaukset ovat kirjasta Emil Bock, *Leben und Werk*. Gundhild Kacer-Bock, UrachhausVerlag 1993.

TAIDE ELÄÄ KRISTIYHTEISÖSSÄ

Laura Krook, Helsinki

”Eurytmiaa ei voi välittää valokuvien kautta - mutta se jälki, jonka se jättää kaiken, mihin se on kosketuksissa, voi jäädä myös valokuviin”, sanoo Nataliia Dorokhovych, jonka valokuvanäyttely avattiin Helsingin uudessa kirkkotilassa 6.5.2023.

Nataliia on työskennellyt valokuvauksen parissa lähes 20 vuotta ja opiskellut eurytmiaa Ukrainassa vuosina 2016–2020. Kuvat on otettu Witten Annenin Eurytmiafoorumissa vuosina 2019 ja 2022. Nataliia tuli Suomeen vuosi sitten Ukrainan sodan alettua.

Näyttelyn avajaisiin taiteilija oli toivonut eurytmiaa, laulua ja pianomusiikkia. Hän haluaa näyttelyllään tuoda julki taiteen ihmisiä yhdistävää merkitystä aikana, jolloin hänen kotimaassaan käytävä sota aiheuttaa tuhoa ja kuolemaa, hajotuksen myös ihmisten ideoille, luottamusta ja yhteisyyttä. Valokuvien teema, taiteen luoma elävä liike, toteutui avajaisissa monin eri tavoin.

Näyttelyesitteen tekstissä Nataliia kirjoittaa: ”Eurytmian elävässä liikkeessä pulppuaa ehtymätön lähde, joka on kuin kaikista taiteen lajeista rakennettua elä-



vää mosaiikkia, jossa jokaisella äännteellä ja eleellä on oma värinsä, laatunsa ja eleensä.” Maarit Vuori toivotti avajaisvieraat tervetulleiksi aistimaan sydämellä ihanaa keskipäivän ohjelmaa.

Vapaan Eurytmiakoulun 1. vuosikurssin opiskelijat esittivät Bachin ja Corellin sävellyksiä pianisti Olli Hautalan säestyksellä. Eurytminen ”Halleluja” alussa ja lopussa korosti Janitta Koskisen sanoja: ”Olkoon tämä esitys rukouksena maailmanrauhan puolesta.” Harmonisen kaunis liike, täydessä hiljaisuudessa, todella loi rauhan aistittavaksi läsnäolijoille.

Kiovalainen pianisti Yulia Charkina, joka on perheineen asunut vuoden Porvoossa, puhui ruotsia ja sanoi haluavansa musiikillaan rakentaa siltaa Suomen ja Ukrainan välille. ”Vaikka käydään sotaa, Eurooppa yhdistyy musiikin avulla.” Ukrainalaisen Myroslav Skorykin kappaletta tulkitessaan voimakkaan koskettavasti Yulia sai myös kuulijat aistimaan tunteita, mitä hänen mukaansa säveltäjä halusi kappaleellaan ilmaista - tuskaa kotimaan puolesta. Yulian soittotaito ja eläytyminen soittamiinsa kappaleisiin, ukrainalaisen kappaleen ohella Franz Lisztin ja Jean Sibeliuksen sävellyksiin, oli vaikuttavaa. Sibeliuksen *Kuus* oli rauhoittavassa melankoliassaan sopiva lopetuskappale ja ikään kuin ilmaus kiitollisuudesta, jota Yulia sanoi tuntevansa Suomen avusta Ukrainalle.

Aava Ensemblen laulu kohosi kohti kattoa, siitäkin ylöspäin moniäänisenä soiden. Saimme kuulla William Byrdin *Ave Verum* ja Henry Purcellin *Remember Lord our Offences* sekä ukrainalaisen kansanlaulun. Kuoron johtaja Petr Potchinchikov kertoi suomeksi ja venäjäksi, että kansanlaulun sanat kuvaavat taistelujen jälkeistä tilannetta - mitä Ukrainassa on monina aikoina koettu - vihreiden peltojen muututtua punaisiksi verestä. Pelto tietää vihreytensä palaavan, ihmisten kohdalla sodan kärsimysten unohtaminen kestää paljon kauemmin.

Keväistä porejuomaa sisältävät maljat kohotettiin kiitollisen tunnelman vallitessa. Saimme puhua Nataliian kanssa tulkin välityksellä ja katsella lähemmin tauluja. Hän haluaa kiittää kaikkia, jotka mahdollistivat näyttelyn ja erityisesti Fritjof Winkelmannia, jolta kuuli mahdollisuudesta järjestää näyttely uuteen seurakuntatilaan.

Antroposofia ja taide, erityisesti eurytmia, ovat Nataliialle tärkeitä, ihmisiä yhteen liittäviä asioita.

Sodan alkamisen hän kertoi vaikuttaneen paitsi omaan muuttoonsa Suomeen, myös siihen, mitä kuvia hän valikoi näyttelyyn. Yleisvaikutuksena valokuvista oli vahva, leiskuva värimaailma. Avajaisvieraiden joukossa oli myös erityisen monta eurytmistia. Heidän mielipiteistään voi yhdistää näkemyksen kuvien korkeasta laadusta. Elävä, eurytminen liike on todella saatu valokuvaan - myös liikkeen jälki. On katsottava keskittyen kutakin kuvaa, koska liikettä kuvatessa hahmojen rajat ovat pehmeät ja liikkuvat. Liikkeen voi löytää, kun voi elää sen itsessään.

Kiitos Nataliia ja kaikki avajaisten esiintyjät! Lämmin suuri kiitos myös niille Helsingin Kristiyhteisön jäsenille, jotka olivat järjestämässä näyttelyä ja avajaisjuhlaa. Tekoja rauhan puolesta nyt todella tarvitaan - pieniä ja suuria. Tämä tapahtuma toi toden kokemuksen taiteen yhdistävästä voimasta; tunteiden jakamisesta ja ihmisten kohtaamisesta. Sota on todellinen ja koskettaa monia paitsi sen keskellä, myös ympäri maailmaa. On ponnisteltava toivon ja luottamuksen säilyttämisen puolesta, rauhan puolesta.

Valokuvat ovat nähtävissä seurakuntatilan käyttäjille ja näyttelyvieraille kesäkuun loppuun saakka kirkon toiminta-aikoina.

Huom! Kuvia voi tilata suoraan Nataliialta (monsir12m@gmail.com). Hän tarjoutuu myös kuvaamaan häissä, kasteissa, juhlissa ym.

Suomen Kristiyhteisö on osa kansainvälistä uskonnollisen uudistamisen liikettä, jonka perustamisesta tuli viime vuonna pyöreät 100 vuotta! Tuhannet kristiyhteisöläiset kautta maailman juhlistivat merkkivuotta Logos-seminaarissa Dortmundissa. Jos haluat vilkaista syksyn juhlaseminaarin monipuolisia, ilahduttavan nuorekkaita tunnelmia, kirjoita hakuselaimeesi Consecrating Humanity – FILM (LOGOS-Taungungsfilm). Sieltä löytyy linkki 32 minuutin koosteeseen päivistä. Ei todellakaan mikään pönäkkä muistojuhla, vaan energinen lähtölaukaus seuraavalle sadan vuoden jaksolle! Päivien aikana Ulrich Meier ja Lars Karlsson kävivät keskustelun, jonka ensimmäinen osa julkaistiin pääsiäislehdessämme. Juttu jatkuu nyt nykyihmistä askarruttavasta hengen ja materian suhteesta. Entä millainen on taiteiden ja tieteiden suhde? Mikä on niiden merkitys uskonnolle ja uskonnosta kiinnostuneelle ihmiselle? Kuka kirjoittaisi runon atomivoimalasta? Milloin?

Kesäisin terveisin, Sirpa Turunen-Viljanmaa

KRISTINUSKO JALKAUTUU

*Ulrich Meierin ja Lars Karlssonin keskustelu
Logos-seminaarin yhteydessä lokakuussa 2022
Dortmundissa, toinen osa:*

Maa kristillisen tulevaisuudenuskon lähtökohtana

LK: Nykyään puhutaan jo ilmiöstä nimeltä eko-teologia, mutta se on vielä aivan alkuvaiheessa, kuten myös sanaparin *mind and body*, henki ja aine, pohdinta. Ratkaiseva kysymyshän kuuluu: Onko hengellä vaikutusta aineeseen vai ei? Monet ihmiset koettelevat itseään ja kamppailevat tämän kysymyksen kanssa. Uskon, ettei päästä eteenpäin jos uskonnollinen ulottuvuus suljetaan pois. Uskonnolla on sellaista räjähdysvoimaa tai läpätunkevaa voimaa, että se pääsee kaikkien syvimmälle.

Varmaan moni sanoo: Okei, mutta uskontoa ei voi ajatella – niin minäkin kyllä koen. Jotkut ehkä siihen pystyvät, minä en ainakaan vielä.

Ajatteluni yltää tiettyyn kohtaan asti, sitten sen voima loppuu. Tavoitan yleensä vain pinnan tai ehkä hiukkasen syvemmälle. Paavalikin sanoi niin: Tietämisemme on näet vajavaista ja profetoimisemme on vajavaista. (1. Kor. 13;9). Sil-

loin kysyn itseltäni: Mikä johtaa pitemmälle, mikä on seuraava askel, kun ajatteluni ei riitä?

Aavistus. Monet ajattelevat kenties, että totta kai ensin aavistetaan ja sitten tiedetään, mutta voi se tapahtua aivan toiseenkin suuntaan. Aavistaessa sieluni liikkuu kohti sitä, jota se ei vielä näe kokonaisuudessaan, mutta johon se haluaa liittyä syvällisemmin. Usko on eräänlaista aavistamista.

UM: Onko se jo sitä, jota Rudolf Steiner nimittää ”moraaliksi” tai ”etiikaksi”?

LK: Se voisi olla niin. Ja sitten on vielä keihään äärimmäinen kärki, ja se on *toivo*. Se tunkeutuu aina syvimpiin kerrostumiin asti. Ja siellä on moraalit. Siellä asustaa myös uskonto. Sitä ei voi selittää, sitä ei voi todistaa, mutta se elää meissä kaikissa, syvällä sisällämme – myös silloin, kun kiellämme sen.

Uskonnollisina ihmisinä meidän pitää kunnioittaa ja jalostaa ajatteluamme – ajatella niin laajasti kuin vain osaamme – mutta antaa sijaa myös aavistukselle. Adventin aikarukouksemme, josta erityisesti pidän, antaa toivollemme korkean arvon: ”Aavistus tulee hämärästä ...” Ja lopuksi: Toivo, että sillekin annamme oman paikkansa. Silloin vasta olemme sen äärellä, missä ihmisyytemme meidän tietämättä liikkuu kaiken aikaa, tilastojen ja laskelmien tuolla puolen. Siitäkin Paavali kirjoitti – ja sen lisäksi myös rakkaudesta: *Nyt katselemme vielä kuin kuvastimesta, kuin arvoitusta, mutta silloin näemme kasvoista kasvoihin. Nyt tietoni on vielä vajavaista, mutta kerran se on täydellistä, niin kuin Jumala minut täydellisesti tuntee. Niin pysyvät nämä kolme: usko, toivo, rakkaus. Mutta suurin niistä on rakkaus.* (1 Kor. 13, 12-13)

UM: Rudolf Steiner huomauttaa kriittisesti, että kirkko on asettanut moraalin rinnalle luonnontieteet. Juuri siten kirkko itse on Steinerin mukaan vieraantunut maailmasta. Hän esittää vastakysymyksen: ”Miten voidaan sitten sellaisessa maailmassa, joka toimii luonnontieteilijöiden löytämien lakien mukaan, miten sellaisessa maailmassa voidaan puhua siitä, että jollain tavoin siinä toteutuu myös eettisiä virikkeitä?” Siten hän johdattaa niin sanotusti uskonnon takaisin maailmaan ja sanoo: Jos uskonto perustuisi luonnonlakien mukaan ajateltuun maailmaan, eivät ihminen ja maailma enää erottuisi toisistaan. Siitä syntyy kysymys: Kuinka sinä, luonnontieteellinen ihminen, jollainen sinun pitää tänään olla, tämän tiedon ja ymmärryksen perusteella voit pitää aavistusta ja toivoa elävinä?

LK: Kävin hiljattain keskustelua joidenkin suomalaisten pappien kanssa. Eräs

sanomalehtitoimittaja kyseenalaisti lehtijutussa Jeesuksen historiallisen olemassaolon. Hänen mielestään tuon asian pohdinta oli absurdia ja verrattavissa kysymykseen: ”Minkä värinen on tiistai?”. Siis täysin mieletöntä. Useat piispat ja professorit ja vieläpä jo eläköitynyt arkkipiispakin ottivat osaa keskusteluun.

Halusin myös osallistua ja siteerasin ranskalaista pianistia Hélène Grimaudia, joka sanoo, että sävellajeilla on oma värinsä, esimerkiksi hän kokee lempisävellajinsa d-mollin vaaleansiniseksi. Se on minunkin suosikkini. Fyysikko Richard Feynman puolestaan näkee luvut väreinä. Luennoidessaan hän kysyy usein itseltään: Mitähän väriä opiskelijani nyt näkevät? Onkohan heillä tämä sama kokemus? Ja Jean Sibelius mainitsi kerran, että es- ja d-sävelten välinen intervalli on vaaleanvihreä.

Nämä värikokemukset otin lähtökohdaksi vastaukselleni, ja kirjoitin loppukaaneetiksi: ”Ehkä ei olisi pahaksi pohtia, minkä värinen meidän tiistaimme on”. Siihen väittely sitten päättyikin.

Siis: Fysiikka ei ole vapaata tunteista tai moraalista, vaikka kuinka yrittäisimme jättää ne huomioimatta.

Toinen esimerkki tekniikan maailmasta: Ajatelkaamme energiantuotantoa puhtaasti teknisesti. Aikaisemmin oli vesimyllyjä ja tuulimyllyjä. Nykyään on jopa atomivoimaloita. Kaikki ne toimivat samaa tarkoitusta varten: Ne tuottavat energiaa turbiinien avulla.

Olen lukenut monia kauniitakin runoja vesimyllyistä, mutta atomivoimalasta en runon runoa. On siis niin, että voin nykYTEKNIKALLA suunnitella ja rakentaa asioita, jotka toimivat loistavasti, mutta joihin minulla ei ole minkäänlaista tunnesuhdetta. Ehkä joku on rakentanut ison atomivoimalan ja on siitä ylpeä, mutta runoa siitä ei saa aikaiseksi.

Oletko koskaan lukenut runoa atomivoimalasta? Jos jostakin sellainen löytyy, niin ei se todennäköisesti kovin riemukas ole. Ihmisen tunne-elämä ei pysty kulkemaan tekniikan tahdissa, kuten ennen vesimyllyn kohdalla.

Näin ei saisi olla. Nyt alkaa olla sellaisen tekniikan vuoro, jonka mukana ihmisen mieli voi kulkea kokonaisuutena alusta loppuun asti. Eikä pysähtyä siihen, mistä pitemmälle ajatteluni ei ulotu. On kyse suuremmasta asiasta – luonnollisesta ja samalla sisäisestä sielullisesta tai henkisestä osallisuudesta.

UM: Valmistelin kerran vanhempia heidän lapsensa kastetapahtumaa varten. Isä oli ammatiltaan mineralogi, professorina yliopistossa. Käytin tilaisuutta hyväkseni ja kysyin häneltä: ”Voitteko selittää minulle ymmärrettävästi, miksi suola kristallisoituu aina kuutioiksi?” Miehellä oli ryhtiä vastata: ”Ei, me mineralogit emme tiedä sitä”, ja hän lisäsi: ”... eikä se meitä kiinnostakaan”. Luulen, että juuri tässä on se kohta, jossa ongelma paljastuu: Rehellinen oman tietämättömyyden tunnistaminen ja traaginen tunnus, ettei itsellä ole pienintäkään kiinnostusta tarkastella eri muotojen kauneutta. Nuoremman sukupolven kanssa koen aina yhä enemmän voimallista ihmettelyä näihin asioihin ja heidän haluaan ilmaista se jopa sanoin: Niin ei voi olla, että tuo ei kiinnosta meitä. Me emme halua sulkea tunteitamme ulos ja menettää mielenkiintoamme, kun kohtaamme ihmisiä, kuljemme luonnossa tai havainnoimme materiaa. Meille ei ole samantekevää, kiinnostaako ja koskettaako meitä jokin tai herättääkö se ihailumme!

LK: Sen vuoksi en ihmettelekään, että monet kuuluisat tiedemiehet ja –naiset soittavat esim. selloa, vaeltavat metsässä tai käyvät tanssimassa. Sehän osoittaa, että heillä on yhteys myös tuon ulottuvuuden kanssa. Kuulun kotikylässäni eräseen äijäryhmään, ja siellä huomaan, että hämmästyttävän monet tekevät jotakin samankaltaista. Näin avautuu uusia ulottuvuuksia; suhtaudut ja liityt materiaan hiukan eri tavalla, jos teet jotain sellaista harrastuksena kaiken muun ohella.

Tämän huomasin jo pappisseminaarin aikana. Minullahan ei ollut aavistustakaan, mikä kaikki minua siellä odottaa. Halusin tulla opettajaksi – mutta papiksi, ei ollut aavistustakaan mitä se on.

Ratkaisevia papiksi opiskelussa minulle olivat taideaineet ja retket Schwarzwaldiin. Koputtelimme kiviä louhoksilla ja havainnoimme kukkia niityillä. Muistikuvieni mukaan nuo asiat liikuttivat sydäntäni eniten, kaikki mitä teimme käsillä, joka päivä. Se oli ratkaisevaa. Siinä on taas tuo ruumiillis-fyysinen, tämä instrumentti, johon henkisyiden pitäisi päästä sisään.

UM: Meillähän on Hampurin seminaarissa aikeissa astua iso askel eteenpäin ja olenkin kertonut siitä täällä Dortmundin päivillä. Suunnittelemme esimerkiksi opintojaksoa, jonka aikana käsittelemme kirkkohistoriaa. Tiimillämme on siihen visio: Käymme biodynaamisella Demeter-maatilalla, teemme osan päivästä töitä mullan ja kasvien kanssa sekä rukoilemme ja opiskelemme – kukin itsenäisesti – osan päivästä. Kokeilulla haluamme osoittaa, että kristinuskossa on ollut aika, jolloin oli syvä uudistumisen tarve, mikä liittyi yhtäkkiä taas intensiiviseen yhteyteen maan kanssa. Se oli benediktiiniläis-järjestön munkkien ihan-

ne: ”Ora et labora”. Tänään meillä on kysymys siitä, että lakkaisimme pitämästä kirkkoa vapaa-ajan harrastuksena ikään kuin sivuraiteella. Sen sijaan sanoisimme: Vasta silloin saadaan elävyyttä, milloin kumpainenkin yhdistyy, moraali ja luonnontieteet, aktiivinen tekeminen ja rukoulu, milloin henki ja materia saavat luvan soida yhteen, tanssia yhdessä. (Suom. huom: saksan kielen ”spielen” suomeksi on leikkiä, pelata, soittaa, soida)

LK: ”Spielen” on tärkeä sana. Kun selebroin jumalanpalveluksessa, toivon aina, että mukana olisi hiukan tanssivaa, leikkisää laatua. Onnistuuko se minulta, en tiedä, mutta toivon todella, että minulla on sellainen suhde maiseen pohjaan että se tekee pari tanssiaskelta mahdollisiksi.

UM: Meidän jumalanpalveluksemme sisältää syvästi myönteisen suhtautumisen maista elämää ja aistien toimintaa kohtaan. Olemme ehkä myös Kristiyyhteisössä jo liian kauan arvostaneet maiset asiat liian vähäisiksi. Kiistelinkin tästä yli 30 v sitten Werner Schroederin kanssa. Hän sanoi, että vihkitoimitus on hänelle ensisijaisesti henkinen toimitus ja vasta toisella sijalla on sen tekeminen koettavaksi maallisin tavoin. Tunsin eräänlaista luterilaisuudesta nousevaa tunnetta tätä mielipidettä kohtaan ja sanoin: Ei, herra Schroeder, minun mielestäni vihkitoimitus johdattaa minua askel askeleelta yhä pitemmälle ruumiillisuuteen ja fyysisyyteen. Se tekee toimituksen rikkaammaksi eikä köyhemmäksi. Tällähän on tekemistä myös kuvailemasi kääntymisen alaspäin kanssa, minkä koet ristiinnauttamisessa ja hautaan laskemisessa tapahtuvan, onko näin?

LK: Kuten sanoin, koen hiljaisen viikon ja vaelluksen Golgatalle asti hyvin maallisin, ikään kuin lukisin sanomalehden uutista.

Aivan päinvastainen tunnelma vallitsee, kun kerrotaan pääsiäisen tapahtumista. Siellä on melkein unenomaisia kokemuksia haudalla, merkittävät ”Älä koske minuun!”- sanat puutarhassa ja haavojen näyttäminen Tuomakselle rauhan sanojen kanssa.

Kerrotaan yhä edelleen samasta maailmasta kuin aikaisemminkin, mutta nyt siinä on jotakin uutta – nyt se hohtaa, kimmeltää. Se ei ole mikään uusi maailma tai jotakin taivaasta laskeutunutta; se on sama maailma, samat kadut, samat talot ja puut.

Nyt se kuitenkin hohtaa, materia, aine hohtaa, kimmeltää. Minulle kristinusko ei ole vain kirkasta valoa, vaan se ennemminkin hohdetta, kimmellystä. Se tulee sydäimestä.

UM: Sinusta taitaa tuntua samalta kuin apostoli Tuomaasta. Tuo opetuslapsihan argumentoi luonnontieteellisesti. Hän sanoo: ”En ollut paikalla, kun hän oli luonanne pääsiäisiltana, ja minun täytyy kokeilla käsin ja nähdä silmilläni, ennen kuin voin uskoa.” Se, mitä hänen täytyy ja mitä hän haluaa kokea, on merkit haavoista. Kuolleen haavoilla ja ylönousseen haavoilla on syvä suhde toisiinsa; neidän ovat samat haavat, mutta jotakin uutta on tapahtunut apostolien suhtautumisessa niihin. Se, mikä oli aiemmin kauhistuksen aihe, avautuu nyt Kristuksen läsnäolon kokemuksena.

LK: Sen vuoksi koen tämän käsiä ja jalkoja eli inkarnaation äärimmäisiä kohtia koskevan seikan jokaisen ihmisen inkarnaatiota pyhittävänä. Siitä johtuu myös iloni kaikesta tanssiin liittyvästä – jo viiden vuoden ajan tanssimme yhdessä, vaimoni ja minä, joka maanantai balkanilaisia tansseja kotikylässämme. Olen huomannut siitä, kuinka tuntoherkiksi jalkani ovat tulleet. Miten eri tavoin ne voivat tunnustella maata tai lattiaa! Hämmästyttävää.

Siinä on taas sama teema. Kun kosketan maata tietoisemmin – onhan maa osa maailmaa – niin luon alitajuisesti suhteen kemiaan, fysiikkaan, statiikkaan, ja ne kaikki liittyvät mukaan leikkiin. Siitäpä voi kysyä ehkä naiivisti: Kun tanssin, eivätkö nekin ota muutamia tanssiaskeleita?

UM: Tanssihan on leikkimistä painovoiman, eli kiinteän olemassaolon kohdan ja varmuuden siitä kanssa.

LK: Siihen haluaisin sanoa vielä jotakin. Miksi niin moni asia ilmenee Kristiyyhteisössä varmuutena? Miksi ei käytetä enemmän kysymysmerkkejä kaikessa tekemisessämme? On paljon huutomerkkejä ja pisteitä, mutta kysymysmerkkejä oikeastaan hyvin vähän. Haluaisin panna kysymysmerkkejä paljon useampien asioiden perään, kaikkialla. Eihän materiaalakaan ole selkeää päätelistettä vaan siinä on paljon avoimia kysymyksiä.

UM: Ehkä meiltä puuttuu myös runoutta. Runoudessahan on paljon enemmän avoimia loppuja ja kysymyksiä. Puhdas kysymys, tunnusteleva kysymys, kysymys, joka sanoo: En tiedä sitä vielä, mutta voin jo aavistaa tien, jota haluaisin edetä, ja siten avautua sitä varten, että tulee vastaus ja apu. Palataanpa vielä Tuomakseen. Hän voisi sanoa, se olisi ollut tietämistä: Jos en näe silmilläni, niin silloin en voi uskoa. Jos Kristus olisi vain antanut hänelle vastauksen, niin asia olisi pysynyt perinteisenä – mutta sitä hän ei tehnyt vaan hän sanoi vain: ”Katso minun haavojani. Katso minun kylkeäni.” Se on kuin kysymys, kuin kehoitus Tuo-

makselle. Eikä kukaan ole kirjannut, koskettiko hän Kristusta vai ei, se jää avoimeksi. Niin minä koen ylönousseen. Ylönousseen opetuksia en koe sen enempanä kuin vuorisaarnan kaltaisena, josta voidaan sanoa: Se on käsitettävissä.

LK: Mutta sen sijaan minä koen tapahtuman prosessina. Ensin on yö, kun he tulevat haudalle ja kokevat ison järkytyksen – ja ne ensimmäiset tulijat ovat naisia. Sitten tulee tuo ”Noli me tangere”, älä koske minuun, älä tule liian lähelle! Ja sitten myöhemmin päivällä on kohtaaminen tiellä Emmaukseen. Vasta aterioidessaan vaeltajat huomaavat, kuka hän on, joka on kulkenut heidän kanssaan.

UM: Pääsiäisen tapahtumat kysymysmerkkien kanssa, se miellyttää minua.

Keskustelun loppuosa, josta löytyy myös käytännön kokemuksia ja vinkkejä seurakuntaelämän virkistykseksi, tulee luettavaksi Mikael-ajan lehdessä.

KONFIRMAATIO HELSINGIN UUDESSA KIRKOSSA

Virve Weckström, Raasepori

Kirkkosali oli täynnä seurakuntalaisia, rippikoululaisten läheisiä ja vieraita Ruotsista asti. Neljä tuolia alttarin edessä olivat tyhjiä. Ne olivat varatut rippikoululaisille. Oikealla sivulla istui kolme Kristiyyhteisön pappia. Alttarin väri oli voimakas heleän punainen. Tämä pääsiäisen punainen väri loi hienon lämpö-tunnelman saliin.

Nuoret tulivat yksitellen tuolilleen. Erityinen joukko, joilla oli juurensa eri mais-sa ja kielissä. Ukrainan, venäjän, eestin, ruotsin ja suomen kielet olivat hallussa näillä penkeillä.

Konfirmaatiotilaisuus alkoi, konfirmaattorina toimi Harri Salmisto. Hieno toi-mitus, jossa kaikki olivat läsnä. Heitä kehoitettiin muistamaan tämä hetki elä-mässään, sekä ilossa että vastoinkäymisessä. Sen jälkeen he saivat kokea ihmisen vihkitoimituksen ja ehtoollisen.

Minulle isoäitinä tämä oli erityinen hetki. Sain kokea lapsenlapseni konfirmaa-

tion. Siinä oli jotain erityisen kaunista ja aitoa.

Sitten maljoja kohotettiin, ruusuja annettiin ja kuultiin Eino Leinon runoa, jopa räppinä johon saimme taputtaen olla mukana rytmin antajina. Näin lähdettiin koteihimme juhlia jatkamaan.

Rippikoulu alkoi syksyllä Tuula Huhtala-Salmiston vetämänä huipentuen konfirmaatioon pääsiäisen aikaan. Kesällä konfirmoidut osallistuvat ystäviensä kanssa Norjassa Kristiyyhteisön järjestämälle nuorisoleirille.

Toivotan kaikkea hyvää näille nuorille ja toivon että jatkossa myös muut nuoret saavat mahdollisuuden päästä ripille Kristiyyhteisössä.

Kiitos kaikille!

LEIPÄ JA LOHTU -LEIRILLÄ

Riitta Niskanen, Porvoo

”Leivän ajatus on vielä minussa, sen lämpö viipty lapsuudesta. Milloin leivästä on tullut meille pelkkiä tyhjiä kaloreja? Miljoonat ihmiset paistavat tänäänkin kuumalla kivellä litteän leipänsä, ja siihen kääritään koko elämä. Jos leipä ei ole meille enää perusravintoa, olisi edes nautinto! Vanha ystäväni, minua vanhempi, muisteli miten heillä ei leivästä saanut nauttia: äiti leipoi ja paistoi kerralla parin viikon reikäleivät, joiden tuoksu oli tuoreena huumaava. Mutta niitä ei saanut syödä. Piti ottaa pala vanhimmasta, siitä, joka oli menettänyt tuoksunsa ja pehmeytensä. Kun siitä puraisi, tuntui kuin se räjähtäisi suussa. Elämä oli jatkuvaa räjähdysten pelkoa, kun se olisi voinut olla, ainakin välillä, uppoutumista lämpöön ja lohtuun.”

Olen leiponut trendikästä hapanjuurileipää jo 15 vuoden ajan. Alkuun halusin vain hyvää leipää, sillä rakastan hyvää leipää. Iloa tuotti se, että saatoin taas syödä leipää eikä vatsa pistänyt hanttiin. Pohdiskelin hapanjuurileivän terveysvaikutuksia ja sukelsin samalla hapanjuurileipomisen mielestäni suorastaan mystiseen maailmaan. Leipomisen eri työvaiheet alkoivat viestiä isoja asioita, paitsi keinoista yhä paremman leivän syntymiseen, myös nykyisestä kiireen ja tehok-

kuuden läpäisemästä elämäntavasta, ihmisen elämästä, viisaaksi ihmiseksi kasvamisesta. Leivällä on monissa kulttuureissa vahva symbolinen merkitys, elämän, ystävyuden ja rauhan ylläpitäjänä. Kuinka paljon leivän leipominen voikaan opettaa elämästä!

”Leipään liittyvät pyhyys, jakaminen ja maan kunnioitus. Se kertoo työstä - leipä on elämän perusasia, lohtu, turva, kodikkuus ja myös pelastus. Leipä edustaa jatkuvuutta ja perinteitä. Se on yhteys Äiti-maahan. Viljassa maan ja kosmoksen voimat yhdistyvät ja leipoessaan ihminen tansittaa tähtien, kuun ja auringon salaisuuksia. Leipä liittyy yhteen, leipä on aito rukous, yksinkertainen ja tosi. Ihminen teki leivän, kumarsi maan edessä ja osallistui luomiseen. Leipä tulee jakaa - elämän leipä kaikkien ravinnoksi.”

Ihmettelimme Leipä ja Lohtu -leirillä veden ja jauhojen matkaa muhkeaksi ja meheväksi leiväksi kuin myös ihmisen kehitysmatkaa erilaisten muutosvaiheiden läpi omaksi itsekseen, minuuteen kasvamista. Onko sattumaa, että sekä ihmisen kehityksen että hapanjuurileivän leipomisen prosessissa on löydettävissä seitsemän eteenpäin kuljettavaa kehitysvaihetta?

Leipomalla vahvistamme mummojen kieltä ja naiseuden ketjua, femiinin viisauden kulkemista naiselta toiselle. Arkiaskareiden lomassa on ratkottu isot ja pienet elämän pulmat. Tässä kohtaa on hyvä muistuttaa, että hapanjuurileipominen kiinnostaa tänä päivänä paljon myös miehiä. Tosin olen huomaavinani, että miehet aloittavat hifistelyn helpommin, halutessaan välineurheilua on mahdollista myös hapanjuurileivonnassa. Alkuperäisjauhoja voi etsiä kuin parhaita viinejä, grammoja voi mitata käsittämättömän tarkkoilla vaaoilla, kuppeja, kippoja ja uuneja on, jos minkälaista, jos sille tielle lähtee.

Leipominen on mukavaa ja kiehtovaa, täynnään kummallista kemiaa. Kaikkea mitä tapahtuu, tai leipurin harmiksi jää tapahtumatta, ei kyetä fysiologisesti tai kemiallisesti selittämään. Leivän leipominen on taikaa. Kuvittelen mielessäni, kuinka ihmiset tuhansia vuosia sitten olivat ihmeissään, kun jauhojen ja veden seoksesta, ehkä jostain tulipesän vierustalle unohtuneesta puuronjämästä, kasvoi iso taikina. Kun ihmeen kaupalla siitä riitti vatsantäytettä monelle nälkäiselle. Kuvittelen, kuinka suurta kunnioitusta ja kiitollisuutta taikinan kohoamisen seuraaminen on silloin herättänyt. Pieni vesijauhoseos kasvaa isoksi leiväksi. Se on ihme. Siinähan on Henki.

Hapanjuurileipä tarvitsee vedestä ja jauhosta synnytetyn alkujuuren. Juuri on



Eliisa Koivula

Hän on tutkinut käsien mikrobiomin siirtymistä hapanjuureen ja huomannut, että juuret muistuttavat leipojansa bakteeribiomia. Aura Raulo kertoi, että hapanjuurileivonta on suosittua New Yorkin hipstereiden keskuudessa, mutta leipominen on heille hankalaa, juuri ei tahdo menestyä. Tutkija olettaa syyn löytyvän siitä, että trendikkäillä kaupunkilaisilla ei ole runsasta mikrobiomia liiallisen käsien pesun ja kodeissa runsaasti käytettävien desinfiointiainesten vuoksi. Minusta tämä oli hurjan mielenkiintoista kuunneltavaa. Kohoaako maalaisten leivät paremmin kuin kaupunkilaisten? Kuten allergioitakin esiintyy vähemmän maaseudulla, missä ihmiset ovat kosketuksissa luontoon. Ihminen on totisesti katkaissut suhteen juuriinsa!

Minulla on keittiön pöydällä kaunis pieni kotimylly. Sähkökäyttöinen, pähkinäpuinen, keraamisilla jauhinkivillä. Sillä on merkitystä, millaisilla jauhoilla leipä leivotaan ja miten jyvät on jauhettu. Viljan ravintoaineet, kuten B-vitamiini, alkavat katoamaan heti kun jyvät on jauhettu. Jauhot ovat sikäli samanlaisia kuin kahvi, parasta vastajauhettuna. Hakeudun mieluusti Reko torille ja viljelijöiden omiin myyntipisteisiin etsien uusia viljalajikkeita ja tuoreita jauhoja. Kaupassa konttaan jauhopussien seassa, tutkin parasta ennen päiväyksiä ja valitsen aina hyllyn taaimmaisen mahdollisimman tuoreen jauhon. Juuresta kehittyy vahva, kun sitä ruokkii vastajauhetulla viljalla.

elävä organismi. Se on kuin sademetsä, sillä on oma runsas erilaisten bakteerien ja villihiivojen ekosysteemi. Juuren mikrobiomi syntyy paitsi vedestä ja viljasta, myös ympäristöstä ja leipurin käsistä. Juuret erilaistuvat riippuen kenellä ja missä ne ovat. Jokaisen leipojan juuri kehittyy omanlaisekseen, on se lahjaksi saatu parisataavuotias tai vastikään itse aloitettu. Eri leipojien leivät maistuvat erilaisilta, vaikka ne olisi leivottu samoista aineksista ja samalla prosessilla.

Kuuntelin taannoin radiosta suomalaisen Oxfordissa työskentelevän tutkijan, evoluutiobiologi Aura Raulon haastattelun.

Leipoessa on parasta olla kaikilla aisteilla läsnä. Juuri reagoi moneen asiaan, il-mankosteuteen, lämpötilaan, jauhojen laatuun, aikaan. Juuren pitää olla val-mis, ei voi leipoa liian aikaisin eikä liian myöhään. Täytyy oppia tunnistamaan, milloin taikina on valmis muotoiltavaksi, milloin leipä on kohonnut riittävästi. Paistamisessakin on omat niksinsä riittävän kosteuden lisäämiseksi, pehmeän tai rapsakan kuoren aikaansaamiseksi. Saako olla vaaleaksi ja pehmeäksi paistu-nut vai rapsakaksi ja tummaksi karamellisoitunut vahvakuorinen leipä?

Palaan vielä leipomiseen. Kun jauhot, vesi ja suola on sekoitettu leipätaikinaksi, annetaan taikinan levätä. Tekeytymisen jälkeen taikinaa venytetään ja taitellaan hellästi. Nostan taikinan reunaa sormieni väliin, venytän sitä ja taitan takaisin taikinan päälle. Samalla otan taikinaan mukaan ilmassa eläviä hiivoja ja varmas-ti myös luovia kosmisia voimia. Hiivasta vapautuu hiilidioksidia, mikä kohottaa taikinan. Noin neljän tunnin kuluttua muotoilen taikinan leiväksi, pyöritän en-sin palloksi ja annan levähtää. Toisessa, varsinaisessa muotoilussa, ikään kuin paketoin taikinan lopulliseen leivän muotoon. Sitten on aika siunata leipä pie-nellä ristinmerkillä – samalla voin tunnustella onko kohoaminen jo alkanut ja arvioin onko leipä valmis siirrettäväksi kylmälepoon. Levätessään yön yli viile-ässä taikina fermentoituu. Monimutkaiset kemialliset prosessit valmistavat tai-kinan paistamista varten. Ennen paistoa leipä vielä viilletään. Minä viillän prag-maattisesti, sen verran, että leipä pääsee unissa vapaasti kohoamaan. Kauniit koristeviiltelyt jätän kärsivällisimmille leipureille. Silloin, kun leipiä vielä pais-tettiin kylän yhteisessä unissa, perheet tunnistivat omat leipänsä koristelujen avulla. Jokaisella leipurilla oli omat kuvionsa.

Leipä ei ole valmis vielä paistuttuaankaan. Leipä kuuluu jakaa ja syödä yhdessä. Naapurini ilahtuvat ja kaiketi luulevat minun olevan erityisen taitava kotitalous-ihminen, kun heidän ovensa pieleen ilmestyy toisinaan leipälahja. Leipä synnyt-tää lämpöä ihmisten välille, siinäkin sen siunaus. Olen jakanut myös juurta jo niin monelle, että minua vastaan saattaa tulla tuntemattomia ihmisiä, jotka ker-tovat leipovansa ”Riitan juurella”. Hapanjuuri kulkee ihmiseltä ihmiselle. Oma suosikkijuureni tulee Ruotsista vanhalta biodynaamiselta tilalta.

Kerran leipoessani yhdessä lapsenlapseni kanssa hän säikähti, että leivän siunaa-minen unohtui, pelkäsi, että leivästä tulee pilallinen. Oli hauskaa, kun kaveri tul-lessaan luokseni huusi nälkäisenä jo ovelta, että onko sitä siunattua leipää. Omin käsin juurella leivottu leipä on maailman parasta, lapsikin sen tietää.

Olen Tuula Huhtala-Salmiston kanssa pitänyt Leipä ja Lohtu -leirejä sekä Leipä

ja rukous -päivän. Kotiin viemiseksi osallistujat ovat saaneet mukaansa leivän ja juuren sekä uuden elämäntaidon. Jos kiinnostusta löytyy voimme mahdollistaa uusia tapahtumia. Itse kaipaen leipomiseen, rukoukseen, ihmisenä olemiseen alati uudistavaa ja syventävää suhdetta. Leipä ja Luonto -leiri olisi myös houkutteleva teema. Yhdessä tekeminen ja yhdessä pohdiskelu on parasta elämää.

”Olen rakastanut hyvää leipää lapsuudesta lähtien. Sain syödä mummon leipomaa ruislimppua ja rieskaa. Limppu oli tuliaisista paras. Oli hyytävän hienoa saada mummolta lomareissun päätteeksi vastapaistettu limppu reppuun kotiin viemiseksi. Tuoksu levisi junan vaunussa niin että muutkin matkustajat tiesivät mitä reppussani oli. Kotona taistelimme kantapaloista. Kerran isä hermostui, otti puukon ja veti limpusta neljä kantapalaa, jokaiselle marisijalle omansa.”

(Lainaukset ovat leirille osallistuneiden pienistä kirjoitustehtävistä).

LUOSTARIMATKALAISIA SAKSASTA PÄIVÖLÄSSÄ

Sirpa Turunen-Viljanmaa

Joukko saksalaisia kristiyhteisöläisiä vietti helatorstaiiviikon toukokuussa Päivölään virkistyskodissa Vihdissä. Stuttgartin pappisseminaarin perinteinen, maallikoille tarkoitettu tutustumis- ja hiljentymisviikko oli tullut niin suosituksi, että kaikille halukkaille ei löytynyt paikkaa. Siksi Alexandra Handwerk, Stuttgartin antroposofisen zweigin puheenjohtaja ja Kristiyhteisön pastori Christoph Handwerkin puoliso sai ajatuksen järjestää vastaavanlaisen hengellisen opintojakson matkan muodossa. Alexandra on Suomen ystävä, joten hän kokosi ryhmän kristiyhteisöläisiä ja järjesti matkan Suomen kevääseen.

Kauniilla paikalla metsän keskellä edelleen toimiva, historiallisesti arvokas Päivölään virkistyskoti tarjosi ihastuttavat puitteet. Matka-alttari Ihmisen vihkitoimituksia ja iltahartauksia varten rakennettiin Solbackan hirsitaloon, jossa mm. Venny Soldan-Brofelt, kuten monet muut suomalaiset tulenkantaja-ajan kulttuurivaikuttajat viettivät kesiään noin 100 vuotta sitten. Seitsemän pirteän leidin hengellistä elämää oli tukemassa ja luotsaamassa vakaasti ja huumoria uno-

tamatta Kristiyyhteisön edellinen arkkiyliohjaaja Vicke von Behr. Retkiä tehtiin ympäristöön, mm. Kirkkokalliolle. Tampere-laisen taideterapeutti Anna-Liisa Tarvaisen ohjauksessa leiriläiset maalasivat päivittäin akvarelleja.



Ingrid, Astrid, Alexandra ja Margitta

Viimeisen illan loppupii-
rissä osanottajat jakoi-
vat kokemaansa ja kuun-
telivat toisiaan kunnioittavasti ja kiitollisina.

Kuuntelu ja kohtaaminen olivat alusta alkaen olleet pääteemoja. Väljää ohjelmaa kiiteltiin ja useat kokivat kuin nuorentuneensa. Alexandra kiteytti, että improvisaation ei tarvitse todellakaan

merkitä vastuuttomuutta vaan päinvastoin täydellistä tietoisuutta! Suomen luonnon vahvat elementaariset voimat ja uskomattoman nopea versominen kohti kesää herättivät ihastusta. Liikkeellä olo ja silti tasapainon säilyttäminen oli onnistunut. Pienessä ryhmässä oli ollut turvallista harjoitella joustavuutta ja aitoa kohtaamista. Vaikka vietettiin taapahtuman loppupiiriä, niin tunnelmassa ei ollut haikeutta vaan iloa tulevaisuuden tehtäviä varten saaduista uusista voimista.



Margitta, Hanne, Almut, Magrit, Vicke von Behr, Astrid, Ingrid, Anna-Liisa

RETKELLÄ PORVOOSSA

Riitta Niskanen, Porvoo

Porvoo - unelmien kaupunki, sanotaan matkailuesitteessä.

Unelmaisen kauniina kaupunki näyttäytyikin, kun Helsingin ja Lahden seurakuntalaiset saapuivat helatorstaina Porvoon vanhan sillan kupeelle. Tuuli tuiversi hiuksia ja aurinko maalasi vanhan sillan, mukulakiviset kadut, tuomiokirkon, ja punamultaiset ranta-aitat kultaansa. Itse asun Porvoossa enkä malta olla ihastelematta kaupungin kauneutta, ihmisen kokoisuutta ja olemisen rauhaa jokapäiväisenä lahjana.

Tuntui erityisen mukavalta olla odottamassa ja vastaanottamassa tärkeitä ystäviä seurakunnasta vierailulle. Yksi retken kokemus saattoi olla, että kaupunki on pieni, mutta iso. Retkemme rakentui kävelyn varaan ja askelia kertyi kivasti.

Alkuun talsimme mukulakivisen vanhan kaupungin läpi syömään nepalilaisen ravintolaan. Onneksi mukana oli opastaitoja, monimutkainen reilun 20 annoksen laskeminen ja jakaminen oikeille ihmisille onnistui lempeän tarkalla otteella, vaikka hermostus taisi jo ehtiä ensimmäisten mieleen.

Jatkoimme eteenpäin, kävellen vajaan pari kilometriä Lisitzinin ekumeeniseen taiteilijakotiin. Matkalla vertailimme paljasjalkakenkien pätevyyttä, pitkällä asfalttikävelyllä joskus huonot, mutta kaikkialla muualla täydelliset. Jalat eivät kipeydy, mutta mokomat eivät estä laiskuutta tai muuta väsymistä. Hupailu oli



hauskaa.

Taiteilijakoti oli varmasti yllätys siellä ennen käymättömille. Vanha rintamies-tyylinen rakennus, rempallaan sieltä ja täältä, täynnä, oikeasti täynnä, Maria de Lisitzin maalauksia tapaamistaan ihmisistä, myös eläimistä oli paljon kuvia. Tällaista avoimuuden, lämmön ja henkisyiden täyttämää tunnelmaa ei enää tavoita missään. Oli kuin olisi palannut ajassa vuosikymmeniä taaksepäin. Maria ja miehensä Jorma Aunela kertoivat paikan henkisestä työskentelystä sekä hyväntekeväisyydestä. He muistuttivat meitä myötätunnosta, toisten auttamisesta, hymystä. Lisitzineillä käy eri henkisten virtausten edustajia pitämässä ryhmiä, Pekka Asikainen on yksi heistä. Pekan kanssa työskennellään Steinerin Kristinuskon vanhat mysteerit teoksen tekstiä.

Porvoon Tuomiokirkkoon saavuimme pienissä ryhmissä eri suunnista. Saimme jälleen iloita seurakuntalaisten tietovarannoista. Osoittautui kivaksi, että emme saaneet kirkkoon opastusta. Yhteisapelillä kokosimme kirkon historiasta kiinnostavan ja näyttävän kuvan monin arvokkain ja lukuisin hurjin tapahtumin. Kaupunki on pieni, mutta iso. Porvooseen mahtuu lukuisia merkittäviä Suomen historian tapahtumia.

Osalla olivat jalat jo hyytyneet runsaasta askeltamisesta, joen rannan lähikahvila pelasti heidät, osa jatkoi vielä Näsin mäen hienoille kivilohkareille ja upeille maisemille.

Porvoo on pieni, mutta iso. Monta kiinnostavaa kohdetta jäi tutustumatta, monta kokemusta kokematta. Tervetuloa uudelleen! Kiitos kohtaamisen hetkistä. Kiitos kaikille järjestäjille. Yhteisiä retkiä tarvitaan, niille on sijansa ja niihin kannattaa osallistua, oivalsin.

REIKÄ

Gisela Wielki, New York

Oletko koskaan ollut ymmälläsi, jopa peloissasi, tyhjän reiän edessä? Miksi? Mitä reikä on?

Eihän reikä ole mitään, se on tyhjyyttä, tyhjiö, ei todellakaan kovin pelottava. Reikä on reikä vain sen takia, että sitä ympäröi jokin muu, joka sitä kehystää.

Reiän ympäristö määrää mitä se on; tuleeko reiästä kuoleman ansa, syöksy tuhoon, vai paikka, joka tarjoaa suojaa ja pelastusta. Se voi olla pulppuava pohjavesi keskellä erämaata. Se voi olla portti ennen näkemättömiin maailmoihin. Se voi olla terä Jumalan silmässä, jonka kautta luomakunta ilmenee hänelle. Se voi olla avoin ovi, jonka läpi Viisaus, Pyhä Henki voi astua jokaiseen meistä. Englannin kielen sana *hole* (reikä) muistuttaa kovasti *holy*-sanaa (pyhä). Näin kielen henki joskus leikkii kanssamme.

Entä jos meidänkin ytimemme, sisin olemuksemme, olisi reikä, tyhjiö? Entä jos meidän tehtävämme on rakentaa raamit, läpeensä pyhitetyn ympäristön niin, että ihmisyytemme luo majan, jossa Kaikkeus mieliä asua? Näin ihmiskunta kehityksessään todella vaeltaisi helluntain hohteessa.

Sen sijasta, että käyttäisimme aikaa ja voimaa itsemme tutkisteluun ja omaan napaan tuijottamiseen, voimme kääntyä maailmaa kohti ja yhtyä pyhään henkeen, joka kantaa monta nimeä: Lohduttaja, Viisaus, Totuus, Yhdistäjä.

Yhdessä, yhteisönä, muista huolehtivina, meidät on kutsuttu luomaan parantava ympäristö ja ilmapiiri ihmisen itsen kehittyä. Niin ajan myötä jokainen minuus voi luoda majan Kaikkeudelle. Elämän vesi voi jokaisessa ihmisessä pulputa pyhänä vetenä, ravitsemaan janoavaa luomakuntaa, etsien sitä henkeä, joka sen kerran loi.

Käännös Lars Karlsson

Papilta pyydetään usein neuvoja, miten hoitaa omaa sisäistä elämäänsä. Kun tarjolla on niin monta tietä ja menetelmää, miten pystyn valitsemaan itselleni sopivimman? Tässä eräs vastaus vuodelta 2015.

KYSYMYKSEESI TERAPIASTA

Lars Karlsson, Raasepori

Terapioita on varmaan tuhansia, ikivanhoja ja vastakehitettyjä, suosittuja ja vähemmän tunnettuja.

Lapsihan on uskontoa täynnä ja aikuistuminen tarkoittaa useimmiten että epäily repii uskon rikki ja «ehyt» uskonto löytyy enää vain pisteittäin ja vaivan kautta.

Kaikki tuntemani terapiat pyrkivät kuroma umpeen kahden maailman välisen kuilun. Siinä ihminen joutuu useimmiten ainakin hetkeksi antamaan kontrollin pettää, «menemään mukaan».

Taide, luottamus terapeutin persoonaan, rukous, harjoitukset, meditaatio ym ovat jumalanpalveluksen ohella kaikki tärkeitä teitä muurin sulattamiseksi. Luulen, että melkein kaikki hoidot pystyvät tähän. Siksi jokaisella ihmisellä pitäisi olla suhde johonkin näistä, muuten hän käpristyy aikuisuuden bunkkeriin.

Pidemmän päälle nousee kuitenkin esiin ratkaiseva kysymys, usein antroposofiassa korostettu: miten «minä» pysyy tahdissa mukana? Roikkuuko se vaan siinä jotenkin ulkoa ohjattuna, vai onko se ilolla mukana, jopa veturina?

Siksi minulle tärkeämpää kuin jonkin terapiamuodon «tehokkuus» on sen syvävaikutus pitkällä aikavälillä. Mutta kuka voi tietää siitä mitään, kun hän aloittaa terapian? Ei tässä muu auta kuin oma yksinkertainen, heiveröinen, häilyvä, luottavainen, epäilevä, voimakas, värikäs, arka, pulppuava minäni.

Jos ihmisen minä saa tanssia mukana aina uudestaan, niin mitkään huonotkaan terapiat tuskin voivat pilata ihmistä. Jos se ei saa, kannattaa jättää ne.

Toivottavasti tämä voi hiukan auttaa suunnistamaan.

Hyvää kesää sinulle ja perheellesi!

Lasse

LEVI SUNDMAN 1949 - 2023



Levi föddes 11.4.1949 i en jordbrukarfamilj, utbildade sig till metallarbetare och tog över jordbruket 1974. Charlotte och Levi fick fyra barn, men sonen Tommy dog i leukemi 1989, en stor sorg för familjen.

Levi utbildade sig till agrolog och förstod snart att han måste söka nya vägar för ny odlingskunskap. 1982, efter att ha skilt sig, kom han i kontakt med Nordisk Forskningsring i Järna,

en fristående organisation, grundad redan 1949 av 12 pionjärer för nytänkande inom odling. Det blev 30 år av intressanta möten i olika länder med jordbruksforskare och odlare med lång erfarenhet av biodynamiskt jordbruk. Levi var djupt imponerad av bemötandet och andan i Järna.

Levi var med när Österbottens Biodynamiska Förening grundades 1965 och var en av de biodynamiska pionjärerna i Österbotten.

Antroposofin var en viktig del av hans liv. Han medverkade i vår Parsifal-grupp i Vasa och var också länge medlem i Högskolan. Kristensamfundet låg hans hjärta nära.

Levi träffade under senare år Olga och de fick många fina år tillsammans.

Levi insjuknade i en allvarlig sjukdom och de sista åren var tunga. Han hade stort stöd av sin sambo Olga. Levi gick bort den 3.3.2023

Levi var en ljus och varm person, han mötte människor med intresse. Eller som dottern Carita sade: "Vi minns honom med värme och är glada över tiden vi fick ha honom nära oss."

Annika Martikainen

KUTSU SUOMEN KRISTIYHTEISÖN VUOSIKOKOUKSEEN 29.09.2023

Tervetuloa Suomen Kristiyhteisön vuosikokoukseen perjantaina 29.09.2023 klo 18.00 Helsingissä Kristiyhteisön tiloissa, Merimiehenkatu 31.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset Suomen Kristiyhteisön vuosikokousasiat. Lisäksi Suomen Kristiyhteisön yhdyskuntaneuvosto esittää kokouksessa käsiteltäväksi kahta sääntömuutosehdotusta:

- 1) mahdollisuutta yhdistää kevät- ja syysvuosikokous yhdeksi vuosikokoukseksi
- 2) kahden toiminnantarkastajan valinnan vähentämisen yhden toiminnantarkastajan valinnaksi.

Kokouksessa ovat päätösvaltaisia Suomen Kristiyhteisön jäsenet.

Suomen Kristiyhteisön yhdyskuntaneuvoston puolesta
Erkki Airikkala

Kirkkojen osoitteet

Helsinki: Merimiehenkatu 31, 00150 Helsinki
Tampere: Näsilinnankatu 38 F, 33200 Tampere

Papit

TUULA HUHTALA-SALMISTO, Ekenäs
0400-809896, tuula.huhtala-salmisto@kristiyhteiso.fi

HARRI SALMISTO, Ekenäs
0400-388419, harrisalmisto@gmail.com

FRITJOF WINKELMANN, Helsinki
040 021 4245, fritjof.winkelmann@kristiyhteiso.fi

PAULA KORPELAINEN, Vesilahti
0400-699207, paula.korpelainen@kristiyhteiso.fi

MARTTI HYRY, Tampere
050 323 9590, marttiahyry@gmail.com

Eläkkeellä

PEKKA ASIKAINEN, Iitti
050-5586428, jpekkaasikainen48@gmail.com

LARS KARLSSON, Karis
0400-852 335, karlsson09@hotmail.com

Kristiyhteisö-lehti

Vuodesta 1980 - Ilmestyy neljä kertaa vuodessa

Osoitteenmuutokset ja tilaukset: toimitus@kristiyhteiso.fi
Seuraavaan numeroon tuleva aineisto jätettävä toimitukselle 4.9.2023 mennessä

Julkaisija Suomen Kristiyhteisö

Päätoimittaja Lars Karlsson, 0400-852 335, karlsson09@hotmail.com
Toimituskunta Paula Id, Riitta Niskanen, Tarja Taskinen ja Sirpa Turunen-Viljanmaa,
taitto Katri Vuori

Kirjoittajat vastaavat itse kirjoitustensa sisällöstä
Painopaikka: KTMP Group, Vaasa
ISSN 2323-9670

